

HØRINGSNOTAT OM STRESSTESTER I FORSIKRING

1. Bakgrunn for høringsnotatet

Finansdepartementet har i brev av 28. juni 2006 om soliditetsregulering i forsikring bedt Kredittilsynet videreutvikle kravene til stresstester i livs- og skadeforsikringsselskapene. Departementet viser til bestemmelsene om oppfølging av markedsrisiko i forskrift 23. april 1997 nr. 377 om forsikringsselskapers kapitalforvaltning og ber Kredittilsynet utarbeide forskriftsutkast og høringsnotat om videreutvikling av kravene til stresstester.

Det følger av ovennevnte brev at Finansdepartementet vektlegger at stresstestene skal lede til bedre risikomåling og risikokontroll i selskapene og gi erfaringer som vil være relevante ved gjennomføringen av Solvens II. Departementet understreker at det ikke skal utledes konkrete kapitaldekningskrav eller plasseringsbegrensninger fra stresstestene. Stresstestene skal imidlertid være til hjelp i den tilsynsmessige vurderingen av selskapene og utformes slik at de fungerer som et tilsynsmessig supplement til det gjeldende kapitaldekningskravet.

I avsnitt 2 i dette dokumentet beskrives Kredittilsynets arbeid med ny tilsynsmetodikk og krav til innrapportering fra selskapene i henhold til denne metodikken. I avsnitt 3 følger forslag til nytt tredje ledd i § 2-2 i utkast til ny kapitalforvaltningsforskrift.

2. Kredittilsynets arbeid med ny tilsynsmetodikk og krav til innrapportering¹

Kredittilsynet er av den oppfatning at det er mest hensiktsmessig å overvåke forsikringsselskapenes soliditet gjennom anvendelsen av et tilpasset tilsynsverktøy. Det framtidige europeiske solvensregelverket vil stille krav om at tilsynsmyndighetene har utarbeidet egnede tilsynsverktøy for en risikobasert oppfølging av institusjonene. På denne bakgrunn legger Kredittilsynet til grunn at en justering av utkast til ny kapitalforvaltningsforskrift sammen med utvikling av tilsynsverktøy tilpasset forsikringsselskapenes virksomhet er de mest hensiktsmessige virkemidlene for å sikre en forsvarlig overvåking av forsikringsselskapenes soliditet.

Kredittilsynet har, blant annet på bakgrunn av departementets brev av 28. juni 2006, utviklet tilsynsverktøy, herunder stresstester, for livs- og skadeforsikringsselskapene. I Kredittilsynets høringsbrev av 30. oktober 2006 til forslag til ny kapitalforvaltningsforskrift ble det redegjort for første fase av arbeidet med å utvikle tilsynsverktøy, herunder stresstester. På bakgrunn av den utarbeidede metodikken/stresstestene vil Kredittilsynet etablere en periodisk innrapportering fra selskapene for å kunne overvåke risikoen og for å sikre at de utviklede stresstestene kan lede til bedre risikomåling og risikokontroll i selskapene. Kredittilsynet har i kommunikasjonen med

¹ For mer informasjon om Kredittilsynets tilsynsmetodikk, se Kredittilsynets nettsted:
<http://www.kredittilsynet.no/wbeh3.exe?p=2731>

selskapene vektlagt at det ikke skal utledes konkrete kapitaldekningskrav eller plasseringsbegrensninger fra stresstestene. Kredittilsynets forslag til metodikk for stresstesting ble sendt på høring gjennom likelydende brev av 26. januar 2007 til alle forsikringsselskaper om utvikling av tilsynsverktøy i forsikring. Høringsfristen ble satt til 31. mars 2007. I tillegg til kommentarer til metodikken ba Kredittilsynet selskapene fylle ut de regneark for innrapportering som Kredittilsynet har utarbeidet for henholdsvis livs- og skadeforsikringsselskapene. Det følger av brevet at Kredittilsynet ikke har lagt opp til rapportering fra pensjonskassene, men at dette kan bli aktuelt senere.

Kredittilsynets metodikk/stresstester er forsøkt basert på følgende kriterier:

- Vurderingen bør omfatte alle vesentlige risikotyper.
- Vurderingen bør være enklest mulig.
- Metodikken bør være slik at det i størst mulig grad er mulig for Kredittilsynet å forstå bakgrunnen for det beregnede tapspotensialet.
- Vurderingen bør være basert på markedsverdier/realistiske verdier.
- Vurderingen av de ulike risikotypene bør kalibreres til et felles signifikansnivå for taps sannsynlighet over en tidshorison på ett år.
- Vurdering bør i størst mulig grad tilpasses Solvens II, slik at effekten av det nye regelverket kan overvåkes i perioden frem mot implementering.

Kredittilsynet har i første fase av arbeidet valgt å basere seg på gjeldende rett med det unntak at vurderingene gjøres til realistiske verdier. Virkningen av nytt livsforsikringsregelverk som trer i kraft 1. januar 2008, vil innarbeides i metodikken i andre fase av arbeidet. Andre fase i arbeidet startet da høringsfristen utløp 31. mars 2007. I denne fasen av arbeidet vil metodikken også kunne videreutvikles basert på innspill fra selskapene og erfaringer fra tredje konsekvensberegning av Solvens II. Kredittilsynet vil høsten 2007 gjennomføre en ny høringsrunde med institusjonene før en etablerer den periodiske rapporteringen. Kredittilsynet legger til grunn at en periodisk rapportering etableres fra første kvartal 2008. Metodikken vil imidlertid løpende kunne endres.

Kredittilsynet antar at det er hensiktsmessig at Kredittilsynet utarbeider en egen rapporteringsforskrift hvor en fastsetter hvem som er rapporteringspliktig og hvor ofte det skal rapporteres. Hva som skal rapporteres vil fremgå av vedlegg. Vedleggene vil være regneark som selskapet skal utfylle og veiledningene til utfylling av regnearkene. Forskriftsutkastet vil bli sendt på høring til institusjonene i høringsrunden nevnt over.

Rapporteringsforskriften kan fastsettes av Kredittilsynet med hjemmel i Kredittilsynsloven § 4. Kredittilsynet antar imidlertid at det kan være hensiktsmessig at rapporteringsforskriften heller gis en konkret forankring i Kredittilsynets forslag til nytt tredje ledd i § 2-2 i utkastet til ny kapitalforvaltningsforskrift.

3. Forslag til nytt tredje ledd i utkast til ny kapitalforvaltningsforskrift

Kredittilsynet oversendte Finansdepartementet utkast til nye regler for forsikringsselskapers og pensjonsforetaks kapitalforvaltning 22. juni 2006.² Forskriftsutkastet § 2-2 inneholder krav til institusjonenes måling og overvåking av risiko. Bestemmelse lyder slik:

§ 2-2 Måling og overvåking av risiko

Selskapet skal løpende måle sin sårbarhet overfor uvanlige markedsforhold. Selskapet skal løpende vurdere i hvilken utstrekning bufferkapitalen er forsvarlig i forhold til de risikoer selskapet er eksponert for.

Selskapet skal analysere sin evne til å bære tap som følge av verdiendringer i selskapets balanse. Analysen skal gjennomføres på selskapsnivå samt for relevante underporteføljer. Viser resultatet av analysen at selskapet kan bli påført tap som overstiger bufferkapitalen, skal selskapet vurdere å iverksette tiltak for å redusere risikonivået eller øke bufferkapitalen.

Bestemmelsen nedfeller krav til selskapenes systemer for risikomåling og prosedyrer for oppfølging av porteføljens risikonivå relativt til porteføljens bufferkapital. Bestemmelsen erstatter dagens kapitalforvaltningsforskrift § 5a. Bestemmelsen er endret, uten at dette medfører en realitetsendring i forhold til dagens bestemmelse. Hensikten med endringen er å gjøre bestemmelsen mer generell slik at den er tilpasset både endringer som følger av ny forsikringslov og de endringer som vil følge av gjennomføringen av Solvens II. En utvidelse av § 5a til å omfatte "rentegarantirisikoen" (dvs. renterisikoen knyttet til forsikringsforpliktelsene når disse vurderes til realistisk verdi) uten samtidig å endre verddivurderingsprinsippene for forsikringsforpliktelsene, vil kunne bety at en kapitalforvaltningsstrategi som gir en høy sannsynlighet for oppfyllelse av forsikringsforpliktelsene, vil resultere i økt sannsynlighet for negative regnskapsresultater. Det var derfor Kredittilsynets oppfatning at bestemmelsen ikke burde utvides til eksplisitt å kreve at selskapene må ta hensyn til rentegarantirisikoen i sin risikostyring.³

I høringsnotatet skrev imidlertid Kredittilsynet at en selv med dagens regelverk, hvor det er en statisk verdsettelse av forpliktelsene, vil forvente at den reelle risikoen knyttet til forpliktelsene blir målt og synliggjort gjennom rapporteringen til selskapenes styre. På bakgrunn av Finansdepartementets brev av 28. juni 2006 om soliditetsregulering i forsikring ønsket Kredittilsynet å formalisere dette kravet. Kredittilsynet foreslo derfor i sitt høringsbrev av 30. oktober 2007 til forslag til ny kapitalforvaltningsforskrift et nytt siste (tredje) ledd i § 2-2 i utkastet som lyder slik: "Selskapet skal måle sin risiko ved realistisk vurdering av forsikringsforpliktelsene og jevnlig rapportere dette til selskapets styre."

² Kredittilsynets oversendelsesbrev med vedlegg kan finnes på denne siden på Kredittilsynets nettsted: <http://www.kredittilsynet.no/wbch3.exe?ce=16882>

³ Det vises til avsnitt 3.1 Måling og overvåking av risiko i Kredittilsynets høringsnotat vedlagt utkast til ny kapitalforvaltningsforskrift.

I herværende høringsnotat foreslår Kredittilsynet å utvide denne bestemmelsen. Kredittilsynet foreslår derfor følgende tredje ledd i § 2-2 i Kredittilsynets utkast til ny kapitalforvaltningsforskrift:

Selskapet skal måle sin risiko ved realistiske vurdering av forsikringsforpliktelsene og jevnlig rapportere dette til selskapets styre. Selskapet skal minimum inkludere forsikringsrisiko, kredittrisiko og markedsrisiko, herunder renterisiko knyttet til forsikringsforpliktelsene. Beregnet potensielt tap skal måles mot kapital som kan anvendes til dekning av tap og underskudd. Kredittilsynet kan gi regler om innrapportering fra selskapene.

Bestemmelsen gir minimumskrav til hvilke risikoer selskapene skal inkludere i sin måling av risiko til realistiske verdier: Forsikringsrisiko (eller tegningsrisiko), kredittrisiko samt markedsrisiko. Dette er de samme risikoer som departementet fremhever i sitt brev av 28. juni 2006 og de samme risikokategoriene som per dato er inkludert i Kredittilsynets tilsynsmetodikk. Videre gis det en generell definisjon av bufferkapitalen. Etter Kredittilsynets oppfatning er det ikke hensiktsmessig å gi mer konkrete og utfyllende bestemmelser i forskriften.

Ved vurdering av forsikringsforpliktelsene til realistiske verdier må selskapene følge de internasjonale standarder som nå utvikles gjennom Solvens II og IFRS. Standardene må tilpasses det nye livsforsikringsregelverket som trer i kraft 1. januar 2008. Kredittilsynet antar at muligheten det nye regelverket gir for årlig reprising av enkeltelementene i premietariffene, herunder rentegarantien, vil være et risikoreduserende element for premiebetalende kontrakter. Samtidig vil det foreligge en reell risiko for overgang til fripoliser (fullt betalte ordninger). Et slikt scenario kan særlig gjøre seg gjeldende ved lave rentenivåer hvor rentegarantien prises høyt. Kredittilsynet er av den oppfatning at denne risikoen for overgang til fripoliser må hensyntas i selskapenes risikomodeller.

Kredittilsynet anser at det vil det være naturlig for selskapene å se hen til Kredittilsynets tilsynsmetodikk i utviklingen av egne modeller. Kredittilsynets tilsynsmetodikk vil som nevnt i avsnitt 2 over, utvikles i dialog med selskapene. Bestemmelsens siste punktum er ment å forankre rapporteringsforskriften som Kredittilsynet ønsker å utarbeide for å sikre innrapportering fra selskapene i henhold til Kredittilsynets tilsynsmetodikk, jf. avsnitt 2 over.

FORSLAG TIL ENDRING AV § 2-2 I KREDITTILSYNETS UTKAST TIL NY KAPITALFORVALTNINGSFORSKRIFT

§ 2-2 tredje ledd:

Selskapet skal måle sin risiko ved realistiske vurdering av forsikringsforpliktelsene og jevnlig rapportere dette til selskapets styre. Selskapet skal minimum inkludere forsikringsrisiko, kredittrisiko og markedsrisiko, herunder renterisiko knyttet til forsikringsforpliktelsene. Beregnet potensielt tap skal måles mot kapital som kan anvendes til dekning av tap og underskudd. Kredittilsynet kan gi regler om innrapportering fra selskapene.